

PORTRETE ÎN DIALOG

Personalități artistice ale gravurii italiene din secolele XVII-XVIII

STEFANO della BELLA & BENIGNO BOSSI

(1610-1664)

(1727-1792)

Alexandra Sârbu

PORTRETE ÎN DIALOG

Personalități artistice ale gravurii italiene din secolele XVII-XVIII

STEFANO della BELLA & BENIGNO BOSSI

(1610-1664)

(1727-1792)

Editura MEGA

Cluj-Napoca

2017

Consiliul Județean Cluj

MUZEUL DE ARTĂ
CLUJ-NAPOCA

ISBN 978-606-543-923-8

Descrierea CIP este disponibilă la Biblioteca Națională a României.

Autor catalog:
Alexandra SÂRBU

Fotografii:
István FELEKI

Grafic-design:
Blanca Alina POP

© Autorii de studii și articole, 2017

Organizarea expoziției: Alexandra SÂRBU

Conservator: Ana MIREA

Laboranți: Manuil MARCU, Costel RUSU și Ioan SOCACIU

Autorul catalogului adresează mulțumiri pline de recunoștință tuturor celor care au sprijinit cu generozitate redactarea acestui material, prin punerea la dispoziție a unor prețioase surse de informare și documentare inaccesibile în țară:

Ilaria Azzoni, Angela Buburuzan și Loretta Cavellini.

EDITURA MEGA | www.edituramega.ro
e-mail: mega@edituramega.ro

Cuprins

Cuvânt înainte	7
Secolul al XVII-lea. STEFANO DELLA BELLA (1610-1664)	9
Cronologie	13
Catalog	19
Reproduceri.....	24
Secolul al XVIII-lea. BENIGNO BOSSI (1727-1792).....	28
Cronologie	33
Catalog	37
Reproduceri.....	46
Medalioane biografice.....	63
Bibliografie selectivă.....	74

◆

Cuvânt înainte

Restrângându-se la colecțiile Muzeului de Artă Cluj-Napoca, expoziția deschisă sub genericul *Portrete în dialog*¹ urmărește să pună în valoare prețioasele fonduri patrimoniale de stampă italiană circumscrise unor individualități artistice de mare rezonanță pentru ambianța culturală europeană a secolelor XVII și XVIII, și anume Stefano della Bella (1610-1664) și Benigno Bossi (1727-1792), material preponderent inedit care prezintă un redutabil potențial artistico-documentar, fiind pretabil creionării unei viziuni cuprinzătoare asupra creației de impresiune a celor doi protagoniști, prin valorificarea exclusivă a unei colecții muzeale.

Circuitul expozițional caută să compună un cadru edificator, oferind posibilitatea unei examinări revelatoare ce aduce în prim-planul gândirii reflexive nu doar complexitatea și anvergura unor personalități artistice iradiante, ci și elemente care permit o apreciere mult mai detaliată a specificului ambianței istorico-culturale în care au activat, precum și a frământărilor artistice care au pecetluit iremediabil fizionomia producției epocii.

Astfel, sunt devoalate mecanismele subtile și laborioase ale construcției edificării imaginii, articulațiile fine ale procesului creativ-artistice prin reliefarea particularităților de execuție și a soluționărilor stilistice, mizele plâsmuirii creatoare în acord cu modul de raportare și înțelegere a naturii, dar și a cotidianității imediate sau a unei moșteniri artistice semnificative, iar nu în ultimul rând, substanța valorică a unor demersuri grafice cu un grad neîndoișor de relevanță în epocă, aflate în directă conexiune cu o ipostază intens exersată, și anume cea de *gravor*, fie el de *invenție* sau de *traducere*.

Floreința, Roma, Paris, Nürnberg, Dresda, Leipzig sau Parma sunt polurile geografice între care se întretes biografiile unor itinerarii umane și artistice de o densitate singulară, care prin acea spectaculoasă, extrem de versatilă polivalență a expresiei au „locuit” și „descriu” secolele XVII și XVIII într-un mod absolut particular: florentinul *Stefano della Bella*, cel care alături de mentorul său spiritual, Jacques Callot (1592-1635), și a compatriotului acestuia, Ambraham Bosse (1604-1676), aparține așa-numitei categorii a gravurilor de incizie unică, el dobândind, totodată, și aura unei sonore excepționalități în panorama artei italiene a secolului al XVII-lea grație fermității opțiunii sale „puriste” (în sensul că a privilegiat dintre formele de expresie artistică, aproape exclusiv, limbajul grafic, alegând tehnica acvaforte ca mijloc predilect de exprimare, un gest curajos ce risca să fie privit în epocă drept o provocatoare extravagantă) și diligentul milanez *Benigno Bossi*, a cărui notorietate publică măgulitoare nu poate fi complet disociată de influența decisivă a unor figuri de prim rang ale scenei artistice cosmopolite din teritoriul Ducatului de Parma, Piacenza și Guastalla, între care se numără și prim-arhitectul curții ducale, francezul Ennemond Alexandre Petitot (1727-1801) sau prim-ministrul Guillaume du Tillot (1711-1774). Încercările sale temerare de a asimila, înțelege și traduce într-o echivalență perfectă pe placa de gravură desenele originale ale unei proeminente personalități artistice locale, Francesco Mazzola (1503-1540), zis Il Parmigianino, pentru care nutrea un cult veritabil, i-au asigurat o persistență nevicată în imaginarul cotidian al epocii, dar cu toate acestea pluralitatea remarcabilă a personalităților sale artistice se află, în prezent, doar în curs de recuperare.

---

¹ Expoziție organizată la sediul Muzeului de Artă Cluj-Napoca, în perioada 21 decembrie 2017 - 8 ianuarie 2018.